

การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในโลกศตวรรษที่ 21*
TEACHING AND MANAGING SOCIAL STUDIES
IN THE 21ST- CENTURY WORLD

พระครูสมุห์หัตถพร ปิยะมโหม (คำเพ็ชรดี)

Phrakhusamu Hattaporn Piyadhammo (Kumphetdee)

พระมหาอำพล ธนปญโญ (ชัยสารี)

Phramaha Ampol Dhanapaño (Chaisaree)

พระครูปริยัตริรัตนาลงกรณ์ (สิงหา มุ่งหมาย)

Phrakrupariyatrattanarongkron (Singha Mungmai)

พระมหานิพิฐพนธ์ จิรวฑฒโน (วงศ์อนุ)

Phramaha Nipitpon Ciravaddhano (Vonganu)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Nong Khai Campus, Thailand.

E-mail: Hattaporn.kum@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนการสอน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการสอนที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคมอย่างรวดเร็ว การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องนำเสนอหลักการ กระบวนการ และวิธีการที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยมีการลงมือปฏิบัติและพัฒนาทักษะทางด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และสามารถอยู่ร่วมกันกับคนในสังคมได้อย่างเต็มตา นอกจากนี้ยังต้องสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและซับซ้อน โดยการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการปรับตัวที่จะช่วยให้สามารถอยู่รอดและประสบความสำเร็จในสังคมที่เปลี่ยนแปลง

การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาต้องมีการบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ พร้อมกับการมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมของศตวรรษนี้ เช่น การคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน และการเข้าใจวัฒนธรรมที่หลากหลาย การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงแหล่งความรู้จึงควรเน้นการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และครูเป็นผู้นำทางในการสืบค้นความรู้ ควรเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติในทุกสาระ โดยการออกแบบกิจกรรมอย่างชัดเจน มีอิสระที่จะเลือกสิ่งที่พอใจ มีความต้องการดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ ให้ตรงตามความพอใจของตนเอง สร้างนวัตกรรม การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านทางปัญหา การคิดวิเคราะห์และ

*Received: 16 November 2023; Revised: Revised: 19 December 2023; Accepted: 21 December 2023

แก้ปัญหาการเน้นการเรียนรู้ผ่านการประสบการณ์ ที่ตัวผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข

คำสำคัญ การจัดการเรียนการสอน, การสอนสังคมศึกษา, ศตวรรษที่ 21

Abstract

Teaching management is a crucial factor that significantly affects the effectiveness of teaching in various subjects in the 21st century, characterized by rapid changes in technology, economics, and society. Managing social studies teaching in the 21st century requires presenting principles, processes, and methods that align with these changes to develop learners' skills through real-life experiences. This involves hands-on activities and the development of diverse skills to ensure that learners acquire knowledge, ethics, morality, and the ability to interact harmoniously with others in society. Additionally, educators must equip learners with the ability to adapt swiftly and effectively to the rapid and complex changes occurring globally. This includes fostering a culture of lifelong learning and adaptability, enabling individuals to thrive and succeed in a dynamic societal landscape.

Effective social studies teaching management should integrate with other subjects to develop learners' skills for creating new knowledge and acquiring essential skills for life in this century. This includes analytical thinking, collaborative teamwork, and an understanding of diverse cultures. Leveraging technology as a vital tool for accessing knowledge emphasizes learner-centered approaches, with teachers serving as guides in knowledge exploration. The emphasis on hands-on learning activities, clear activity design, learner autonomy, and innovation promotion contributes to effective learning experiences that learners can apply successfully and enjoyably in real-life situations.

Keywords Teaching and learning management, Teaching social studies, 21st century

บทนำ

การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษามีความสำคัญ เนื่องจากมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพและทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวันและการมีส่วนร่วมในสังคมนี้ สามารถทำได้โดยการให้ความสำคัญกับขั้นตอนและหลักการต่อไปนี้ 1. การตระหนักรู้ (Awareness)

ผู้เรียนควรมีการเรียนรู้และเข้าใจถึงสังคมที่ตัวเองอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความแตกต่างทางสังคมที่อาจเกิดขึ้น 2. การพัฒนาทักษะทางสังคม (Social Skills) เรียนรู้ทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการมีส่วนร่วมในกลุ่ม การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแก้ไขขัดแย้ง 3. การสร้างทักษะการคิด (Critical Thinking Skills) ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจที่มีข้อเท็จจริง และการเรียนรู้จากประสบการณ์ 4. การส่งเสริมคุณค่าและจรรยาบรรณ (Values and Ethics) ผู้เรียนควรพัฒนาคุณค่าที่ดีและจรรยาบรรณที่เป็นที่ยอมรับในสังคม 5. การสนับสนุนการแก้ไขปัญหา (Problem-Solving Support) ส่งเสริมการใช้ทักษะการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ทางสังคม และชีวิตประจำวัน 6. การให้โอกาสในการปฏิบัติ (Experiential Learning) สนับสนุนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ทางการปฏิบัติ ทั้งในห้องเรียนและในชุมชน 7. การสร้างสภาพเรียนรู้ที่หลากหลาย (Diverse Learning Environments) สร้างสภาพเรียนรู้ที่ต่างกันเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับความรู้และความเข้าใจที่หลากหลาย 8. การส่งเสริมการนำไปใช้ (Application) ส่งเสริมการนำความรู้และทักษะที่เรียนมาไปใช้ในสถานการณ์จริง 9. การให้ความสนับสนุนและกระตุ้นความรู้สึของผู้เรียน (Support and Motivation) สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกสนุกสนาน และมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ 10. การปรับให้เหมาะสม (Adaptability) ปรับการสอนให้เหมาะสมกับวัย ระดับความรู้ และความสามารถของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาต้องการครูที่มีความเข้าใจในความต้องการของผู้เรียน และสามารถสร้างแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนุกสนานและท้าทายได้ เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะและความรู้ที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (วิภาพรณ พินลา, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับการศึกษานั้น สะท้อนถึงมุมมองที่แบกผู้เรียนไปสู่การพัฒนาทั้งทางบุคลิกและสังคม กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม การศึกษาไม่เพียงแต่การสืบหาความรู้เท่านั้น แต่ยังเน้นการพัฒนาบุคลิกภาพและสร้างความงามทางวิศวกรรมทางจิตใจและความคิดสร้างสรรค์ในบุคคลและสังคม การถ่ายทอดความรู้ การส่งเสริมกระบวนการถ่ายทอดความรู้ที่เน้นการสอนและการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ที่มีคุณภาพ การฝึก การพัฒนาทักษะและความสามารถผ่านการฝึกทางปฏิบัติ การอบรม การให้โอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านการอบรมทางวิชาการหรือทักษะทางชีวิต การสืบสานทางวัฒนธรรม การอนุรักษ์และสืบสานความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น การสร้างสรรค์จรรยาบรรณความก้าวหน้าทางวิชาการ การส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และความก้าวหน้าทางวิชาการในทุก ๆ ด้าน การสร้างองค์ความรู้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้และผลิตองค์ความรู้ การจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุน การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และสนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การสร้างความตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ที่ยั่งยืนตลอดชีวิต ความหมายดังกล่าวนี้ บ่งบอกถึงการเน้นความสำคัญที่ผู้เรียนจะต้องพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านของชีวิต ไม่เพียงแต่การทำความรู้ แต่ยังการพัฒนาทักษะ ความคิด และองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงสังคมที่ดี (ราชกิจจานุเบกษา, 2542)

นอกจากนี้ แนวทางการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เรียกให้ครูและระบบการศึกษาตั้งใจสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเต็มที่ ซึ่งสิ่งที่มีได้แก่ บรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริม สร้างบรรยากาศที่ให้ความสำคัญกับความรูสึกและความสนใจของผู้เรียน โดยให้มีการใช้วิธีการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และสะท้อนถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน การสนับสนุนและประสานงานกับผู้เรียน สร้างช่องทางสื่อสารที่เปิดกว้างระหว่างครูและผู้เรียน เพื่อเข้าใจความต้องการและความสนใจของนักเรียน การให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ สนับสนุนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ทางการปฏิบัติ และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง การส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและคิดวิเคราะห์ ให้โอกาสให้ผู้เรียนฝึกทักษะการแก้ปัญหา และการคิดวิเคราะห์ในสถานการณ์ที่เป็นไปได้ การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างแนวทางที่สนับสนุนการเรียนรู้ที่ยั่งยืนตลอดชีวิต ทั้งในแง่ของการศึกษาต่อสู่สายอาชีพ และการพัฒนาต่อยอด การให้ความสำคัญสนับสนุนในการแสวงหาความรู้ ส่งเสริมการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และให้โอกาสในการสืบค้นข้อมูล การปรับให้เหมาะสมตามความต้องการของผู้เรียน ทำการปรับการสอนตามความสามารถ ระดับความรู้ และสถานะส่วนตัวของผู้เรียน การสร้างสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย สนับสนุนการเรียนรู้ที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับความสนใจและลักษณะบุคคลของนักเรียน การให้คำแนะนำและติวเตอร์ที่เหมาะสม ให้คำแนะนำและการติวเตอร์ที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียน การส่งเสริมทักษะทางดิจิทัล สนับสนุนการพัฒนาทักษะทางดิจิทัลในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนทันสมัยและเข้าข่ายกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ครูที่ปรับให้เหมาะสม และระบบการศึกษาที่เน้นการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน จะทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และผู้เรียนจะมีทักษะและความพร้อมที่จะเผชิญกับอุตสาหกรรมและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2556)

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมของนักเรียน ทั้งในด้านการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน และในด้านการพัฒนาทักษะและความรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของสังคมและโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะและความรู้ต่อไป การเน้นทักษะเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ การสอนควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และวิจารณ์ในนักเรียน เพื่อให้พวกเขาสามารถวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และมีความสามารถในการตัดสินใจตามเหตุผล การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ทางการปฏิบัติ การให้โอกาสในการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การทำงานจริง การนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานต่อไปในอนาคต การส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีและสื่อสาร การเน้นทักษะการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารในการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนมีความสามารถในการค้นหาข้อมูล การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจ การให้นักเรียนมีโอกาสที่จะเลือกเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจและต้องการ และการให้โอกาสในการเลือกใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลาย การส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเน้นทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานกลุ่ม และการพัฒนา

ทักษะการควบคุมและการแก้ไขข้อขัดข้อง การส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและคิดสร้างสรรค์ การสอนควรเน้นการพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาและคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการพบทางแก้ปัญหาที่นวัตกรรม การให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมองเพื่อการเรียนรู้ การเน้นทักษะการเรียนรู้เชิงตรงในการพัฒนาความสามารถทางสมอง การสร้างการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ที่น่าจดจำ การสนับสนุนพัฒนาการทางวัฒนธรรม การเน้นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับมูลนิธิต่าง ๆ และการส่งเสริมคุณค่าทางสังคม การส่งเสริมความตระหนักรู้ทางสังคมและสิทธิมนุษยชน การสอนควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมและสิทธิมนุษยชน เพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้ทางสังคม การสร้างช่องทางในการติดต่อกับครูและผู้ปกครอง การสร้างช่องทางที่ให้โอกาสในการติดต่อกับครูและผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถร่วมมือกันในการบวนการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 นี้ ไม่เพียงเพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียนในการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังเป็น การส่งเสริมทักษะและความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน การสื่อสาร และการเรียนรู้ตลอดชีวิตในอนาคต ที่อุตสาหกรรมและสังคมกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มุ่งหวังที่จะสร้างผู้เรียนที่มีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ เน้นทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) เป็นสำคัญ โดยดูถึงรูปแบบ (Model) ที่มาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills) และการให้นักเรียนพัฒนาทักษะนี้ผ่านแนวทาง PBL (Project-Based Learning) และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การเรียนรู้แบบใช้โครงงาน (Project Based Learning PBL) การให้นักเรียนได้ทำโครงงานที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ และทำให้พวกเขาได้รับประสบการณ์จริงจากการทำงานในโปรเจก การเรียนรู้แบบใช้เทคโนโลยี (Technology-Based Learning TBL) การนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เช่น การใช้แอปพลิเคชัน และแพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและการเรียน การเรียนรู้แบบใช้สะเต็มศึกษา (STEM Education) การผสมผสานการเรียนรู้ในสาขาวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรม (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) เพื่อส่งเสริมทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) การให้นักเรียนทบทวนสาระวิชาที่บ้านผ่านสื่อออนไลน์ และในชั้นเรียนจะมุ่งเน้นการปฏิบัติและสร้างความเข้าใจผ่านการอภิปรายการเรียนรู้แบบนี้ ต้องการครูที่สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ที่น่าจดจำ และเสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ที่สำคัญต่อนักเรียน การสร้างการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการ และพัฒนาการของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 จึงต้องการครูที่มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างสภาพการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้

หลักการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุความหมายของการศึกษา คือการเรียนรู้เพื่อการเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการทำงานกันร่วมกันของผู้เรียน ครู และระบบการศึกษาเพื่อที่จะตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมและโลก นี่คือนโยบายบางประการที่สามารถนำเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1. ทักษะที่คนยุคใหม่ต้องมี

- การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะและเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมและอุตสาหกรรมที่เร่งรีบ
- ทักษะคิดวิพากษ์ (Critical Thinking) ส่งเสริมการคิดวิพากษ์และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ

2. ทักษะของครูยุค 21

- ประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยี ครูควรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
- การเป็นพันธมิตรในการเรียนรู้ ครูควรเป็นคนนำทางและสร้างพื้นที่ที่เสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

3. การเปลี่ยนแปลงของบทบาทครู

- การเปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะ ส่งเสริมให้ครูเป็นคนนำทางและสนับสนุนในการเรียนรู้
- การสร้างสภาพการเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วม สร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้และมีส่วนร่วมของนักเรียน

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องการความยืดหยุ่นและการปรับตัวทั้งในระดับบุคคลและระบบการศึกษา การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้เด็กมีความพร้อมที่จะรับมือกับอุตสาหกรรมและการทำงานในอนาคต (วิจารณ์ พานิช, 2556)

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มุ่งหวังที่จะเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งทางความรู้ และทักษะที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญที่ผู้เรียนต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้ เน้นไปที่การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ดังนั้น มีแนวทาง ดังนี้

1. การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการตั้งใจที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต

โดยการสนับสนุนให้มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ และความกระตือรือร้นในการปรับตัวต่อเทคโนโลยีและข้อมูลใหม่

2. ทักษะคิดวิพากษ์ (Critical Thinking) ส่งเสริมการคิดวิพากษ์และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ซับซ้อน
 3. การทำงานร่วมกัน (Collaboration) ส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน โดยการตั้งโจทย์หรือโปรเจกต์ให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม
 4. ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Adaptability) ส่งเสริมทักษะการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง โดยการให้ออกาสในการทำโปรเจกต์หรือกิจกรรมที่ต้องปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ
 5. การมีประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตประจำวัน
 6. บทบาทของครู ครูควรเป็นผู้นำทางและผู้สนับสนุนในการเรียนรู้ โดยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเป็นศูนย์กลางได้
 7. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมและโปรเจกต์ที่เน้นการให้นักเรียนมีส่วนร่วมและควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง
 8. การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ในชีวิตประจำวันและในสังคม
- ผลลัพธ์ที่คาดหวังคือผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและอุตสาหกรรมในยุคปัจจุบันและอนาคต

การสอนสังคมศึกษา

การเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ มีความสำคัญในการพัฒนาทักษะและความเข้าใจของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ ของสังคม ศาสนา หน้าที่พลเมือง เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ การออกแบบกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเรียนรู้จากปฏิบัติจริงสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น นี่คือนางแนวทางที่ครูสามารถนำเข้าไปใช้เพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

1. กิจกรรมที่ส่งเสริมการสำรวจและสังเกต สร้างกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือสำรวจและสังเกตสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ภูมิศาสตร์ หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังศึกษา เช่น การทำสำรวจภูมิศาสตร์ในพื้นที่ใกล้ ๆ หรือการนำเสนอเรื่องศาสนาที่สำคัญของประชาชนในพื้นที่
2. โครงการหรือโปรเจกต์เชิงวิจัย สนับสนุนการเรียนรู้โดยการให้โครงการ หรือโปรเจกต์ที่ผู้เรียนต้องทำค้นคว้าข้อมูลและวิเคราะห์ ตั้งสมมติฐานและแสดงผลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การทำโครงการวัดอุณหภูมิและฝนตกในพื้นที่
3. การจัดนิทรรศการหรือเข้าหาที่สถานที่จริง นำนักเรียนไปเยี่ยมชมสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังศึกษา เพื่อให้พวกเขาได้รับประสบการณ์จริงและเรียนรู้จากสถานการณ์จริง
4. การสร้างสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างสภาพการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เช่น การใช้วิดีโอ ภาพถ่าย หรือแผนภูมิต่าง ๆ ในการอธิบายเนื้อหา

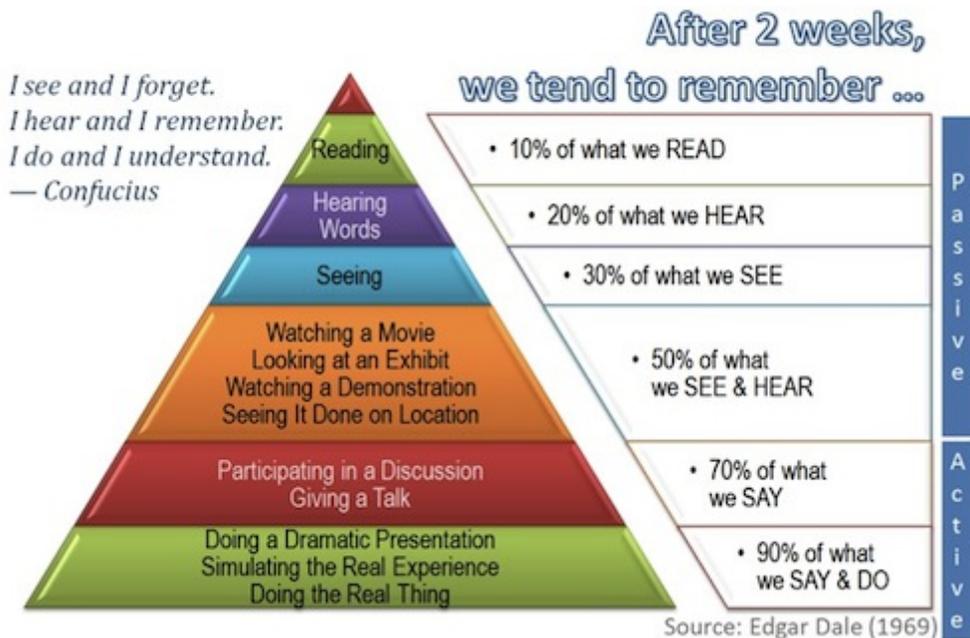
5. การให้โอกาสในการอภิปราย สร้างสภาพการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและส่งเสริมการอภิปราย ให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้จากกัน

6. การสนับสนุนทักษะการวิจัยและวิเคราะห์ ส่งเสริมการใช้ทักษะการวิจัย เช่น การค้นคว้าข้อมูลในห้องสมุดหรือทางอินเทอร์เน็ต และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสริมสร้างทักษะทางวิทยาศาสตร์ สังคม

ผู้สอนจะต้องมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อความต้องการและความสามารถของนักเรียน รวมทั้งยอมรับความหลากหลายของมุมมองและความคิดเห็นของผู้เรียน เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ (ปานวาด อวยพร, 2566)

The Cone of Learning

sparkinsight.com

ที่มา <https://shorturl.asia/a53fR>

ทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้สังคมศึกษา

การสร้างกระบวนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในวิชาสังคมศึกษา ที่มุ่งหวังให้พัฒนาทักษะและความรู้ที่เชื่อมโยงกับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญที่จะให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น การสอนสังคมศึกษาควรมีแนวทางและทักษะที่สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนดังนี้

ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

1. การสร้างอิสระในการเรียนรู้ สร้างสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกและตัดสินใจเอง เช่น การให้โอกาสในการเลือกรายการโครงการหรือหัวข้อที่ต้องการศึกษา
2. การส่งเสริมการคิดค้น ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และคิดนวัตกรรม ผ่านกิจกรรมที่ต้องการการคิดอย่างเป็นระบบ เช่น โครงการหรือโปรเจกต์ที่ผู้เรียนต้องคิดค้นและแก้ปัญหา

ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี

1. การให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยี ผู้สอนควรเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน เช่น การใช้สื่อการสอนออนไลน์ และแหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ

1. การสร้างทักษะที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ผู้สอนควรติดตามแนวโน้มและความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อสร้างกิจกรรมที่ให้ทักษะที่เป็นประโยชน์ในการทำงาน

ทักษะทั่วไปที่สำคัญ

1. การส่งเสริมทักษะการแสดงออกและความคิดเห็น ให้โอกาสในการนำเสนอผลงานหรือความคิดเห็นที่ต่าง ๆ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การนำเสนอโครงการหรือการสนทนา
2. การสนับสนุนการทำงานร่วมกัน สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน และพัฒนาทักษะการทำงานแบบทีม
3. การสร้างเวลาสำหรับความสนุกสนานและการละเล่น การเรียนรู้ควรเป็นประสบการณ์ที่น่าสนุกและน่าตื่นเต้น เพื่อกระตุ้นความกระตือรือร้นในการเรียน

การพัฒนาสมอง

1. การสนับสนุนการพัฒนาสมอง ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาสมอง โดยการให้ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ การวิเคราะห์ การสร้างสรรค์ ความเชื่อมโยง และจริยธรรม
- ผลลัพธ์ที่คาดหวังคือผู้เรียนที่มีทักษะและความรู้ที่หลากหลาย สามารถใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (พระสิทธิชัย รินฤทธิและสุริพร ชาบุตรบุญทรริก, 2563)

สังคมศึกษากับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจริง ๆ เป็นความท้าทายสำหรับโรงเรียนและผู้สอนทุกคน ซึ่งไม่เพียงแต่ต้องสอนเนื้อหาเท่านั้น แต่ยังต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิตและทำงานในศตวรรษที่ 21 สิ่งที่น่าเสนอเกี่ยวกับ 3R และ 7C เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์มากสำหรับการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสังคมศึกษา เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะเมื่อนำมาสู่บริบทของการเรียนรู้สังคมศึกษาการเชื่อมโยงกับความเป็นจริง การสอนนักเรียนให้เข้าใจความสัมพันธ์ของที่เรียนในห้องเรียนกับปัญหาและความท้าทายของสังคมจริง การใช้เทคโนโลยี นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีและสื่อ การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านทางปัญหาจริง การใช้ปัญหาจริง ๆ

ในสังคมเป็นกรณีศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา การเน้นการเรียนรู้ผ่านการประสบการณ์ การพัฒนาทักษะของนักเรียนผ่านการประสบการณ์จริง ไม่เพียงแค่นั้นที่การเรียนในห้องเรียน การที่เราสามารถผสมผสานทักษะเหล่านี้เข้ากับการเรียนรู้สังคมศึกษา จะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สรุปแล้ว การสอนสังคมศึกษาในปัจจุบัน จะต้องเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติในทุกสาระ ทั้งสาระศาสนา หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โดยการออกแบบกิจกรรมอย่างชัดเจน มีอิสระที่จะเลือกสิ่งที่พอใจ มีความต้องการดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ ให้ตรงตามความพอใจของตนเอง การร่วมมือและความสัมพันธ์ และสร้างนวัตกรรมต่อทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีและสื่อ การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านทางปัญหาจริง การคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา การเน้นการเรียนรู้ผ่านการประสบการณ์ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ ไม่ใช่เป็นเพียงการให้ความรู้กับผู้เรียนเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2559) สอนให้มีความรู้คู่คุณธรรม ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 81 ระบุให้รัฐต้องจัดการศึกษา อบรม และสนับสนุนให้จัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม สร้างเสริมความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงต้องพัฒนาทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิต และสร้างทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

สถานศึกษาและครูผู้สอนควรต้องจัดการศึกษา/จัดการเรียนรู้ไปในทิศทางเชิงสร้างสรรค์ โดยการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ โดยมีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะคนยุคใหม่ ดังนี้

1. หลักสูตร

หลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการจัดการศึกษา เพราะเป็นการขยายแนวคิดในการจัดการศึกษา หรือปรัชญาการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ดังที่ Saylor, Galen J., Alexander. William M., & Lewis. Arthur J. ได้ให้ความหมายหลักสูตรว่า เป็นแผนสำหรับกำหนดโอกาสการเรียนรู้ให้บุคคลได้รับการศึกษา หลักสูตรต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ไม่สามารถกำหนดไว้ตายตัวได้ ไทยแลนด์ 4.0 เป็นโมเดลในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ต้องมีนวัตกรรมเป็นของตนเอง เป็นยุคเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ และสร้างนวัตกรรม เน้นการสร้างให้คนไทยสามารถคิดเองได้ การจัด

หลักสูตรต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ของผู้เรียนที่เปลี่ยนไปตามสภาพสังคม มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรมและการวิจัยด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันของประเทศ (Saylor, Galen J., Alexander, William, M., & Lewis, Arthur, J, 1981) ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตร จึงต้องเริ่มจากการสำรวจความต้องการของสังคม นำมาสู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู โดยครูต้องฝึกให้ผู้เรียนใช้ทักษะการคิดมากกว่าการใช้ความจำ ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ และใช้การเรียนรู้เชิงรุก ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาที่ได้รับมอบหมายอย่างมีกระบวนการและมีขั้นตอน ซึ่งจะทำให้ได้มาซึ่งความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ และเป็นความรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง (เอกนถุน บางท่าไม้, 2561)

2. การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหาวิชา และผลลัพธ์คุณลักษณะของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2559; ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์, ดุขฎี โยเหลา และปิยดา สมบัติจินดา, 2561) กล่าวว่าการศึกษายุค Thailand 4.0 ควรเป็นการสร้างคนหรือผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้วยเช่นกัน ดังนั้น การกำหนดสมรรถนะและบทบาทของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากคุณภาพของครูผู้สอนมักเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จทางการศึกษา

การจัดการเรียนการสอนในยุคใหม่ ยุคไทยแลนด์ 4.0 และยุคศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้ามสาระวิชา ไปสู่การเรียนรู้ ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนโดยการบอกเล่าความรู้ไม่ได้ แต่ต้องจัดกระบวนการสร้างประสบการณ์ทางตรงให้ผู้เรียน และสนับสนุนให้เรียนรู้ด้วยตนเองในผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย โดยครูเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนตัวเองเป็นผู้ฝึกสอน (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ครูควรกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้ โดยครูควรจัดการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติ และรู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ จนทำให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างผลผลิตหรือนวัตกรรมต่าง ๆ ขึ้นมาได้ เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของประเทศ ครูต้องสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระหายใคร่รู้ อยากรู้คำตอบ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนกลายเป็น “Active Learner” โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยยึดปัญหาเป็นฐาน (Problem Base Learning = PBL) (วิภาพรรณ พินลา, 2560)

3. สื่อการสอน

จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์เครือข่ายและเทคโนโลยีโทรคมนาคม ประกอบกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่ต้องเป็นผู้สร้างนวัตกรรม ครูจึงควรพัฒนานวัตกรรมสื่อการสอนให้ทันสมัย ตอบสนองผู้เรียนในยุคดิจิทัล ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม Generation Z เป็น

คนที่เกิดหลังจากปี ค.ศ. 1995 หรือปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา เด็ก ๆ กลุ่มนี้จะเติบโตมาพร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวก มีความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีต่าง ๆ และเรียนรู้ได้เร็ว ดังนั้น ครูต้องพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ทันสมัย โดยนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สร้างนวัตกรรมสื่อการเรียน ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) มัลติมีเดีย การประชุมทางไกล ชุดการสอน วัสดุทัศนแบบมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (เยาวเรศ ภัคจิตจร, 2557)

4. การประเมินผล

ควรปรับเปลี่ยนระบบการวัดผลประเมินผลที่เน้นการจำเนื้อหา ควรใช้วิธีการประเมินการปฏิบัติงาน หรือการประเมินการทำงานตามสภาพจริง การประเมินผลผู้เรียน ควรประเมินความเข้าใจ โดยวัดความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และความเข้าใจเชิงลึก ไปแก้ปัญหาที่เผชิญในชีวิตจริง (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, 2556) เน้นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประเมินอย่างสร้างสรรค์ สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และการประเมินผลผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะคนยุคใหม่นั้น ต้องเป็นการวัดและประเมินผลสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนเป็นพื้นฐานของเหตุการณ์ในชีวิตจริง ยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญและสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้ เน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็นผู้เกี่ยวข้องในการประเมินมีหลายฝ่าย และเกิดขึ้นในทุกบริบททั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน หรือสถานที่อื่น ๆ มีการบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างแนบเนียนและเหมาะสม มีการประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สร้างความสมดุลในการประเมินผลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เน้นการนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียน นำมาปรับปรุงแก้ไขงาน มีการนำเทคโนโลยีที่หลากหลายมาใช้เพื่อยกระดับการทดสอบวัดและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด และนำไปไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะคนยุคใหม่

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะคนยุคใหม่ ภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21 ให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม พลเมืองที่เข้มแข็ง และมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่หลักสูตรต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับผลลัพธ์คุณลักษณะของผู้เรียนยุคใหม่ที่เปลี่ยนไปตามสภาพสังคม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรม และการวิจัยด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันของประเทศ ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูต้องเปลี่ยนจากครูสอน เป็นผู้ฝึกสอน (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติและรู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีการใช้วิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ที่สามารถตอบสนองการเรียนรายบุคคล คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านสื่อการเรียน มีการใช้นวัตกรรมสื่อการเรียน สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) มัลติมีเดีย การประชุมทางไกล ชุดการสอน วัสดุทัศนแบบมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และในการประเมินผลผู้เรียน ควรประเมินจากความเข้าใจ โดยวัดความสามารถในการ

ประยุกต์ใช้ความรู้และความเข้าใจเชิงลึกในการแก้ปัญหา ประเมินการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมี
วิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ เพื่อผลลัพธ์คุณลักษณะคนยุคใหม่

สรุป

การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งทักษะสำหรับการดำรงชีวิตที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ที่มีความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ครูและนักเรียนจำเป็นต้องมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการปรับตัว พร้อมทั้งการมีประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยี ครูจึงเป็นผู้นำทางผู้ชี้แนะ โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้สามารถอยู่รอดและประสบความสำเร็จในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งการสอนสังคมศึกษาในปัจจุบัน จะต้องเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติในทุกสาระ โดยการออกแบบกิจกรรมอย่างชัดเจน มีอิสระที่จะเลือกสิ่งที่พอใจ มีความต้องการดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ ให้ตรงตามความพอใจของตนเอง การร่วมมือและความสัมพันธ์ และสร้างนวัตกรรม การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านทางปัญหาจริง การคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาการเน้นการเรียนรู้ผ่านการประสบการณ์ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับการจัดการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะคนยุคใหม่ ภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21 ให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม พลเมืองที่เข้มแข็ง และต้องมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่หลักสูตรต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับผลลัพธ์คุณลักษณะของผู้เรียนยุคใหม่ที่เปลี่ยนไปตามสภาพสังคม ครูต้องเปลี่ยนจากครูสอน เป็นผู้ฝึกสอน (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) มีการใช้วิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ด้านสื่อการสอน มีการใช้นวัตกรรมสื่อการสอน สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) มัลติมีเดีย การประชุมทางไกล ชุดการสอน วิธีทัศน์แบบมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และในการประเมินผลผู้เรียน ควรประเมินจากความเข้าใจ โดยวัดความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และความเข้าใจเชิงลึกในการแก้ปัญหา ประเมินการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ เพื่อผลลัพธ์คุณลักษณะคนยุคใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์, ดุษฎี โยเหลา และปิยดา สมบัติจินดา. (2561). อิทธิพลของโปรแกรมการโค้ชการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อสมรรถนะของครูผู้สอน. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(2), 96-110.
- ปานวาด อวยพร. (2557). *Active Learning หมายถึงอะไร*. เรียกใช้เมื่อ 6 ตุลาคม 2566 จาก <https://shorturl.asia/a53fR>.

- พระสิทธิชัย รินฤทธิ์และสุรีพร ชาบุตรบุญชริก. (2563). การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 5(2), 204-212.
- เยาวเรศ ภักดีจิตร. (2557). Active Learning กัับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ “วันส่งเสริมวิชาการสู่คุณภาพการเรียนการสอน” 30 กรกฎาคม 2557 ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. จังหวัดนครสวรรค์ 2557, 1 – 8.*
- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 2 (19 สิงหาคม 2542).
- วิจารณ์ พาณิช. (2556). *ครูเพื่อศิษย์ สร้างห้องเรียนกลับทาง*. กรุงเทพมหานคร : เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.
- วิภาพรรณ พินลา. (2560). แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 30(1), 13-34.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ. (2556). การจัดทำยุทธศาสตร์ศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ. ใน *รายงานวิจัย*. มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2559). สกอ.พัฒนานักศึกษาสู่ Thailand 4.0. *นุสารอุดมศึกษา*, 43(462), 10-13.
- เอกนถน บางท่าไม้. (2561). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหา เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาในรายวิชาการถ่ายภาพดิจิทัลสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *Veridian E-Journal, SilpakornUniversity*, 11(1), 30-51.
- Saylor, Galen J., Alexander, William, M., & Lewis, Arthur, J. (1981). *Curriculum Planning for better Teaching and Learning*. (4th ed.). New York Holt : Rinehart and Winston.